

УДК 65.012.8
JEL M210

Гриценко А. С., аспірант
Національний Університет біоресурсів
і природокористування України

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ЗМІСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено теоретичні аспекти економічної безпеки підприємства, шляхом групування їх до основних підходів, які розкривають її зміст. Виділено наступні підходи до трактування економічної безпеки підприємства: цільовий, інформаційний, стійкісний, захисний, ресурсно-функціональний, ітеративний, правовий, фінансовий, гармонізаційний, системний. Автором запропоновано власне визначення економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: безпека, підприємство, економічна безпека, ціль, ефективність, загрози.

Постановка проблеми. Нестабільність національної економіки України ставить під загрозу існування її економічної системи в цілому. За таких умов підприємствам, для забезпечення ефективного функціонування необхідно швидко пристосовуватись до змін зовнішнього і внутрішнього середовища, тому виникає необхідність розробки системи формування економічної безпеки. Саме тому актуальність дослідження категорії «економічна безпека підприємства» за останні роки значно зростає.

Аналіз останніх публікацій. Відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України» одним із пріоритетів «національних інтересів України є: створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення постійного зростання рівня життя і добробуту населення»[1, ст. 1].

Актуальність забезпечення економічної безпеки на всіх її рівнях, а саме підприємств, як первинної ланки національної економіки, зумовила активізацію досліджень серед багатьох науковців.

Проблемою сутності та значення економічної безпеки підприємства займалося багато вітчизняних та зарубіжних зарубіжних учених, серед яких: Ареф'єв О.В., Білошкурська Н.В., Білошкурський М.В., Бланк І.А., Гавкалова Н.Л., Гічова Н.Ю., Грунін С.О., Дикий А.П., Капітула С.В., Корчевська Л.О., Кузенко Т.Б, Мішин О. Ю., Мішина С. В., Наумова Л.Г., Олейніков Є.О., Ружицький А.В., Тамбовцев В. Л., Тимофеев Т.В., Філіппова С.В., Чаплигіна Ю.С., Шевченко С.І., Якубець В.М. та ін.

Невирішені частини проблеми. Суперечливість поглядів науковців, щодо визначення сутності поняття «економічна безпека підприємства» вимагає його дослідження та уточнення, що дозволить адаптувати його до сучасних умов господарювання.

Мета статті: дослідити та обґрунтувати сутність поняття «економічна безпека підприємства»

Результати дослідження. Для підвищення ефективності діяльності та зростання міжнародної конкурентоспроможності національної економіки першочерговим завданням є формування економічної безпеки підприємств.

У науковій літературі можна знайти багато визначень поняття «економічна безпека підприємства». Переважна більшість науковців визначає економічну безпеку підприємства як головну засаду діяльності підприємства.

А.П. Дикий зазначає, що «вперше поняття «економічна безпека» почало застосовуватися на Заході у зв'язку із зростанням проблеми обмеженості ресурсів і розпадом колоніальної системи, що призвело до порушення традиційних зв'язків між постачальниками ресурсів, життєво необхідним індустриальним суспільством. Сутність економічної безпеки полягає у забезпеченні поступального економічного розвитку суспільства з метою виробництва необхідних благ та послуг, які задовольняють індивідуальні та суспільні потреби» [10, с.14].

У результаті аналізу наукової літератури, щодо визначення поняття «економічна безпека підприємства» нами було згруповано їх відповідно до основних підходів, що розкривають його зміст (табл. 1):

Таблиця 1.

Підходи до тлумачення теоретичного змісту поняття «економічна безпека підприємства»

| № | Назва підходу | Автор (джерело) |
|----|-------------------------|--|
| 1 | цільовий | Тимофеев Т.В., Наумова Л.Г. [25] |
| 2 | правовий | Соснін О.С., Пригунов П.Я. [22] |
| 3 | інформаційний | В. Белов, А. Полянский [3], Гавриш В.А. [7] |
| 4 | ресурсно-функціональний | Покропивний С.Ф. [12], Судоплатов А.П., Лекарев С.В. [23, с.3] , Олейніков Є.О. [19], Бланк І.А. [5], Грунін О.А. [9, с.37-38], Ареф'єв О.В., Кузенко Т.Б. [2] |
| 5 | захисний | Шликов В.В. [27], Філіппова С.В. [26, с.11], Гавкалова Н.Л., Чаплигіна Ю.С. [6, с.71], Гічова Н.Ю. [8, с.6], Капітула С.В., В.М. Якубець, С.І. Шевченко [13], Мішина О.Ю. та Мішина С.В [17], Білошкурська Н.В. та Білошкурський М.В. [4] |
| 6 | стійкісний | Капустін Н.[15], Забродського В. [11], Ружицький А.В. [21, с.5], |
| 7 | ітеративний | Корчевська Л.О.[16] |
| 8 | гармонізаційний | Козаченко В.Г. [14, с.87]. |
| 9 | фінансовий | Раздіна О. В. [20] |
| 10 | системний | Тамбовцев В. Л. [24, с.37]. |

Джерело: складено на основі матеріалів авторських досліджень

Відповідно до цільового підходу Тимофеев Т.В., Наумова Л.Г. [25] зосереджують свою увагу, при визначенні економічної безпеки підприємства на його можливість досягати поставлених цілей за певних умов. Слід зазначити, що такий підхід

акцентує свою увагу на залежності від пріоритетів системи цілей керівників і власників, які можуть використовувати в якості критеріїв безпеки вимоги, які між собою викликають протиріччя, наприклад, мінімальний ризик і максимальна дохідність інвестицій.

Соснін О.С., Пригунов П.Я. [22] визначають економічну безпеку підприємства відповідно до правового підходу, як стану при, якому досягається захищеність життєво-важливих та законних інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх негативних чинників, що забезпечить стабільність його розвитку. Зауважимо, що дане визначення не розкриває в повному розумінні сутність економічної безпеки, оскільки не враховує виробничу та операційну діяльність підприємства.

У вузькому розумінні визначається економічна безпека підприємства відповідно до інформаційного підходу, як система забезпечення збереження внутрішньої інформації підприємства, щодо його діяльності та комерційної таємниці [3,7]. Проте, такий підхід не враховує вплив внутрішнього та зовнішнього середовища на безпеку діяльності підприємства.

Більш ширшим є дослідження поняття економічної безпеки підприємства за допомогою ресурсно-функціонального підходу згідно з яким, Покропивний С.Ф. розглядає його як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів (капіталу, інформації, техніки і технології, устаткування, персоналу) і підприємницьких можливостей [12]. Судоплатов А.П., Лекарєв С.В. [23, с.3] також відзначають, що це поняття характеризується станом виробничих, правових та економічних відносин, інтелектуальних, інформаційних і матеріальних ресурсів, які забезпечують стабільне функціонування підприємства. Заслужують уваги точки зору Олейнікова Є.О. [19], Бланка І.А. [5], Груніна О.А. [9, с.37-38], Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б. [2], які дещо розширюють визначення і акцентують свою увагу не тільки на стані ефективного використання ресурсів, а й на запобіганні загроз, подоланні непередбачуваних обставин чи ймовірних небезпек, що, на нашу думку, в сучасних умовах конкуренції та різноманітності господарських ризиків, забезпечить найбільш ефективне функціонування підприємства та досягнення поставлених цілей.

Відповідно до захисного підходу основним елементом до визначення поняття «економічна безпека підприємства» визначено – «загрозу», яка є індикатором небезпеки. Так, В.В. Шликов визначає економічну безпеку підприємства як «стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від реальних і потенційних джерел небезпеки або економічних загроз [27]. Дещо розширює дослідження С.В. Філіппова і зазначає, що економічна безпека підприємства розглядається з двох позицій: як форма розвитку підприємства та як форма його протистояння загрозам [26, с.11].

Деякі дослідники відзначають, що відсутність загроз і небезпек являють абсолютну економічну безпеку підприємства.

Деякі дослідники визначають економічну безпеку підприємства як «своєчасну реакцію на зміни в зовнішньому середовищі», яка забезпечує «адаптацію підприємства до умов його існування» [6, с.71]

Н.Ю. Гічова розглядає визначення економічної безпеки з точки зору антикризового управління, «як стану протилежного кризи, який досягається при найбільш ефективному використанні ресурсів підприємства, а також відповідності напрямку його розвитку основним тенденціям зовнішнього середовища». Дане визначення економічної безпеки дає змогу визначити цілі і задачі, які полягають у дослідженні симптомів кризи та напрямів її подолання [8, с.6].

С.В. Капітула, В.М. Якубець, С.І. Шевченко також визначають економічну безпеку з точки зору захисного підходу, як «захищеність підприємства (його капіталу, персоналу, матеріальних і нематеріальних активів, прав, позиції на ринках, іміджу і перспектив подальшого розвитку) від негативного впливу сукупності економічних ендогенних і екзогенних чинників» [13].

На думку Мішина О.Ю. та Мішина С.В. [17], економічна безпека підприємства – це такий стан захищеності та ресурсного забезпечення бізнес-процесів, який попереджає або усуває внутрішні і зовнішні загрози, що дозволить забезпечити стабільність функціонування та відтворення з найменшими втратами підприємства. Значно узагальнюють і доповнюють дану думку Білошкурська Н.В. та Білошкурський М.В. [4] характеризуючи, економічну безпеку підприємства станом захищеності від несприятливого впливу дії факторів внутрішнього і зовнішнього походження, який досягається за допомогою адаптованості до змін, ефективності використання виробничих ресурсів, розробки і реалізації напрямів розвитку, які забезпечать стійке функціонування та гармонізацію власних інтересів та інтересів суб'єктів зовнішнього середовища. На нашу думку, це визначення заслуговує уваги і є найбільш комплексним серед запропонованих вище.

Дещо по-іншому трактують безпеку Гавкалова Н.Л., Чаплигіна Ю.С.[6], як стан захищеності від загроз, як внутрішніх так і зовнішніх, який дозволить максимально ефективно використовувати ресурси підприємства, проте, на нашу думку, лише це, не дозволить підприємству ефективно функціонувати, тому що не враховані стратегічні цілі, які направлені на забезпечення стабільності, незалежності та використання не тільки існуючих а й перспективних прогресуючих ресурсів для досягнення конкурентоспроможності.

Стійкісний підхід базується на здатності підприємства зберігати рівновагу та стійкість. З цією метою Капустін Н.[15], економічну безпеку підприємства характеризує кількісними і якісними властивостями з точки зору здатності системи до самовиживання і розвитку в умовах дії важкопрогнозованих та непередбачуваних внутрішніх і зовнішніх факторів. Цікавою є позиція Забродського В. [11], який доповнює вище зазначену точку зору та розглядає не тільки якісну і кількісну характеристику властивостей, а чинники, які, на його думку, забезпечують стійкість та незалежність, здатність прогресувати в умовах нестабільності та швидкої мінливості факторів впливу.

З точки зору А.В. Ружицького, поняття «економічна безпека підприємства» розкривається за допомогою наступних характеристик: «поточний рівень економічної безпеки» та «потенціал економічної безпеки підприємства». Перша виступає характеристикою стану підприємства, та відображає міру його

можливостей щодо функціонування в поточному періоді. Друга – здатність та можливість підприємства розвиватися у майбутньому. Комбінуючи напрям розвитку цих компонент (зростання, зменшення), він виокремив наступні типи економічної безпеки, з точки зору управління оборотними коштами: стійка, при якій поточний рівень та потенціал зростають; нестійка – потенціал зменшується, а поточний рівень зростає, і навпаки; та критична – потенціал і поточний рівень одночасно зменшуються [21, с.5].

На нашу думку, цей погляд заслуговує уваги, проте для більш повного уявлення необхідно поєднання не тільки чинників і властивостей а й відповідного комплексу заходів і визначити економічну безпеку підприємства – як комплекс заходів, які на основі аналізу кількісних і якісних характеристик економічних показників підприємства, їх властивостей та дослідженні чинників впливу на його діяльність, забезпечують стійкість, стабільність, незалежність, розвиток і прогресивність в умовах постійного впливу та змін факторів зовнішнього і внутрішнього середовища.

Л.О. Корчевська [16] використовує ітеративний підхід при дослідженні поняття економічної безпеки. Варто зазначити, що ітерація – «вивчення внутрішніх процесів будь-якого явища, пізнання його взагалі» [18], вони дають змогу дослідити властивості кожного елемента, як окремо, так і у взаємозв'язку з іншими. Отже, відповідно до ітеративного підходу, поняття економічна безпека підприємства поділяється на три сфери: мікро-, макро-, метасферу. На її думку це дозволить зрозуміти, на які її складові можливо впливати, якими управляти або прогнозувати, ті які не можливо прогнозувати, доведеться лише оцінювати ймовірності виникнення загроз і знаходити шляхи запобігання їм. Отже, економічна безпека підприємства – це система взаємопов'язаних «сфер», яка забезпечує: власне функціонування, економічну безпеку вищого рівня (регіону, держави), сферу взаємодії суспільства і природи. У глобальному розумінні визначається роль підприємства, а точніше, людей, які займаються відповідною діяльністю на долю всього Всесвіту. На нашу думку цей підхід на рівні філософського осмислення дозволяє, за допомогою дедуктивного методу осмислити сутність економічної безпеки підприємства, як однієї із найважливіших ланок у забезпеченні не тільки національної а й Всесвітньої безпеки. Ця точка зору набуває величезної актуальності в сучасних умовах глобального потепління, спричиненого діями людини, що забруднює навколишнє середовище парниковими газами: діоксидом азоту, метаном, фреонами, закисом азоту; використанні у своїй діяльності шкідливих речовин, які не тільки споживаються суспільством, а й потрапляють в літо-, атмо-, гідро- сфери, що спричиняє колосальну зміну їх якісних і кількісних показників; недобросовісна конкуренція, тіньова економіка, криміналізація діяльності і т.д. впливають на рівень безпеки не тільки підприємств, а й держави, світу і тим самим спричинює постійні зміни та утворення різноманітних загроз і небезпек.

Відповідно до гармонізаційного підходу Козаченко В.Г. характеризує економічну безпеку підприємства як стан гармонізації «в часі і в просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ним суб'єктів зовнішнього середовища, що

діють поза межами підприємства»[14, с.87]. Цей підхід враховує тільки стан зовнішнього середовища та не бере до уваги мікрорівень підприємства.

О. В. Раздіна [20] розглядає економічну безпеку підприємства з точки зору фінансового підходу, як «комплекс заходів, які сприяють підвищенню фінансової стійкості господарюючих суб'єктів в умовах ринкової економіки, що захищають їхні комерційні інтереси від впливу негативних ринкових процесів»

Системний підхід розглядає економічну безпеку підприємства, як стан господарської системи, а саме виробничої її складової, який забезпечує стабільність та ефективний розвиток підприємства. Так, В. Л. Тамбовцев зазначає, що «під економічною безпекою будь-якої системи необхідно розуміти сукупність властивостей стану виробничої підсистеми економічної системи, яка забезпечує можливість досягнення цілей усієї системи» [24, с.37]. Проте ці визначення не враховують інші складові елементи системи економічної безпеки підприємства, а беруть лише до уваги виробничу. Але ефективність діяльності будь-якого підприємства залежить від взаємодії і узгодженості всіх ланок її системи економічної безпеки.

Висновки. Отже, серед науковців немає єдиної думки щодо обґрунтування сутності економічної безпеки підприємства, кожен з них трактує її по-різному.

Виходячи з усього, слід зазначити, що економічна безпека є найважливішою складовою системи безпеки підприємства. Проведений аналіз та систематизація теоретичних підходів щодо обґрунтування сутності економічної безпеки підприємства, дає змогу трактувати її, як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів, захищеності від загроз та комплекс заходів, які на основі аналізу кількісних і якісних характеристик економічних показників підприємства, їх властивостей та дослідженні чинників впливу на його діяльність, забезпечують конкурентоспроможність, стійкість, стабільність, незалежність, розвиток і прогресивність в умовах постійного впливу та змін факторів зовнішнього і внутрішнього середовища.

Комплексний аналіз сутності економічної безпеки підприємства, може бути основою для подальших наукових розробок.

Література.

1. Закон України «Про основи національної безпеки України» [Електронний ресурс] /Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 39. – ст.351. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/964-15>
2. Ареф'єва О. В. Планування економічної безпеки підприємств / О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко. К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 170 с.
3. Белов В.Г. Правовая охрана конфиденциальности коммерческой тайны / В. Белов, А. Полянский // Право и экономика. – 1993. № 13-14. – С. 12-21
4. Білошкурська Н.В. Теоретичні аспекти економічної безпеки підприємств [Електронний ресурс] / Н.В. Білошкурська, М.В. Білошкурський // Сталий розвиток економіки. – 2013. - №2. – С.85-89. Режим доступу : http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/103/1/Teoretychni_aspekty_ekonomichnoi_bezpeky_pidpriemstv.pdf

5. Бланк І.А. Управління фінансовою безпекою підприємства / І.А. Бланк – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2009. – 784 с.
6. Гавкалова Н.Л., Чаплигіна Ю.С. Підходи щодо визначення безпеки підприємства / Н.Л. Гавкалова, Ю.С. Чаплигіна // Економіка розвитку. – 2011. – №4(60). – С.68–71.
7. Гавриш В.А. Практическое пособие по защите коммерческой тайны / В.А. Гавриш. – Симферополь, 1994. – 153с.
8. Гічова Н.Ю. Діагностика та підвищення економічної безпеки підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец.08.00.04 «економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Н.Ю.Гічова; Національний гірничий університет. – Дніпропетровськ, 2010. – 6с. (21с.)
9. Грунин О. А. Экономическая безопасность организации / О.А. Грунин, С.О. Грунин. – СПб. : Питер, 2002. – 160 с.
10. Дикий А.П. Економічна безпека підприємства: сутність та шляхи забезпечення / А.П. Дикий: Materialy II Międzynarodowej naukowe-praktycznej konferencji [“Wykształcenie i nauka bez granic – 2005”], 19-27 grudnia 2005 roku. –Tom 6. Ekonomiczne nauki. – Przemysl-Praha: Sp. z. o.o. “Nauka i studia”, 2005. – 130 s. – S. 14.
11. Забродский В. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы / В.Забродский, Н.Капустин // Бизнес-информ. – 1999. - №15-16. – С.35-37.
12. Економіка підприємства / За ред. С.В. Покропівного. – К.: КНЕУ, 2000. – 526с.
13. Капітула С.І. Удосконалення класифікації і структури безпеки підприємства / С.В. Капітула, В.М. Якубець, С.І. Шевченко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. –№11(113). – С. 137 – 141.
14. Козаченко А.В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения: Монография / А.В. Козаченко, В.П. Пономарев, А.Н. Ляшенко. – К.: Либра, 2003. – 280 с.
15. Капустин Н. Экономическая безопасность отрасли и фирмы / Н.Капустин // Бизнес-информ. – 1999. - № 11-12.- С.45-47
16. Корчевська Л.О. Ітеративний підхід до дослідження економічної безпеки підприємства / Л.О. Корчевська // Актуальні проблеми економіки. – 2012. –№4(130). – С. 175 – 183.
17. Мішин О. Ю. Сутність поняття «економічна безпека підприємства» / О. Ю. Мішин, С. В. Мішина // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 38. – С. 86-92.
18. Новиков Д.А. Закономерности итеративного научения // www.portal-student.ru.
19. Основы экономической безопасности (государство, регион, предприятие, личность) / Под ред. Е.А. Олейникова. – М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. – 228 с.
20. Раздина Е.В. Экономическая безопасность (сущность и тенденции развития): дис. канд. екон. наук: 08.00.01. – М., 1998. – 164 с.
21. Ружицький А.В. Підвищення рівня економічної безпеки енергогенеруючих підприємств на основі моніторингу оборотних коштів: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец.08.00.04 «економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Київський політехнічний інститут. – Київ, 2014. – 5с.
22. Соснин А. С. Менеджмент безопасности предпринимательства / А. С. Соснин, П. Я. Прыгунов. – К. : Изд-во Европ. Ун-та, 2004. – 357 с.
23. Судоплатов А. П. Безопасность предпринимательской деятельности: [практ. пособие] / А.П. Судоплатов, С.В. Лекарев – М. : ОЛМА-ПРЕСС, 2001. – 381 с
24. Тамбовцев В. Л. Объект экономической безопасности России / В. Л. Тамбовцев // Вопросы экономики. – 1994. – №12. – С.35-42.
25. Тимофеев Т.В. Экономическая безопасность и управление риском предприятия / Тимофеев Т.В., Наумова Л.Г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://btb-group.ru/publikacii/?art_id=6

26. Філіппова С.В. Економічна безпека підприємств реального сектору економіки в умовах вартісно-орієнтованого управління: монографія / С.В. Філіппова, Л.О. Волощук, С.О. Черкасова, під заг.ред. С.В. Філіппової. – Одеса: ФОРМ Бондаренко М.О., 2015. – 11 с. (196с.)

27. Шлыков В.В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия / В.В. Шлыков. – СПб.: "Алтейя", 1999. – 138 с.

References.

1. Закон України «Про основи національної безпеки України» [Elektronnyi resurs] / Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). – 2003. – № 39. – st.351. Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/964-15>

2. Arefieva O. V. Planuvannya ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv / O. V. Arefieva, T. B. Kuzenko. K. : Vyd-vo Yevrop. un-tu, 2005. – 170 s.

3. Belov V.H. Pravovaia okhrana konfydentsyalnosti kommercheskoi tainy / V. Belov, A. Polianskyi // Pravo y ekonomyka. – 1993. № 13-14. – S. 12-21

4. Biloshkurska N.V. Teoretychni aspekty ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv [Elektronnyi resurs] / N.V. Biloshkurska, M.V. Biloshkurskyi // Stalyi rozvytok ekonomiky. – 2013. - №2. – S.85-89. Rezhym dostupu : http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/103/1/Teoretychni_aspekty_ekonomichnoi_bezpeky_pidpriemstv.pdf

5. Blank I.A. Upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstva / I.A. Blank – K.: Elha, Nika-Tsentr, 2009. – 784 s.

6. Havkalova N.L., Chaplyhina Yu.S. Pidkhody shchodo vyznachennia bezpeky pidpriemstva / N.L. Havkalova, Yu.S. Chaplyhina // Ekonomika rozvytku. – 2011. – №4(60). – S.68–71.

7. Havrysh V.A. Praktycheskoe posobye po zashchite kommercheskoi tainy / V.A. Havrysh. – Symferopol, 1994. – 153s.

8. Hichova N.Iu. Diahnostyka ta pidvyshchennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: spets.08.00.04 «ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy (za vydamy ekonomichnoi diialnosti)» / N.Iu.Hrichova; Natsionalnyi hirnychyi universytet. – Dnipropetrovsk, 2010. – 6s.

9. Hrunyn O. A. Ekonomicheskaja bezopasnost orhanyzatsyy / O.A. Hrunyn, S.O. Hrunyn. – SPb. : Pyter, 2002. – 160 s.

10. Dykyi A.P. Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: sutnist ta shliakhy zabezpechennia / A.P. Dykyi: Materialy II Miedzynarodowej naukowe-praktycznej konferencji [“Wykształcenie i nauka bez granic – 2005”], 19-27 grudnia 2005 roku. –Tom 6. Ekonomiczne nauki. – Przemysl-Praha: Sp. z. o.o. “Nauka i studia”, 2005. – 130 s. – S. 14.

11. Zabrodskiy V. Teoretycheskye osnovy otsenky ekonomicheskoi bezopasnosti otrasly y firmy / V.Zabrodskiy, N.Kapustyn // Byznes-ynform. – 1999. - №15-16. – S.35-37.

12. Ekonomika pidpriemstva / Za red. S.V. Pokropyvnoho. – K.: KNEU, 2000. – 526s.

13. Kapitula S.I. Udoskonalennia klasyfikatsii i struktury bezpeky pidpriemstva / S.V. Kapitula, V.M. Yakubets, S.I. Shevchenko // Aktualni problemy ekonomiky. – 2010. –№11(113). – S. 137 – 141.

14. Kozachenko A.V. Yekonomicheskaja bezopasnost predpriatyia: sushchnost y mekhanizm obespecheniya: Monohrafiya / A.V. Kozachenko, V.P. Ponomarev, A.N. Liashenko. – K.: Lybra, 2003. – 280 s.

15. Kapustyn N. Ekonomicheskaja bezopasnost otrasly y firmy / N.Kapustyn // Byznes-ynform. – 1999. - № 11-12.- S.45-47

16. Korchevska L.O. Iteratyvnyi pidkhid do doslidzhennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva / L.O. Korchevska // Aktualni problemy ekonomiky. – 2012. –№4(130). – S. 175 – 183.

17. Mishyn O. Yu. Sutnist poniattia «ekonomichna bezpeka pidpriemstva» / O. Yu. Mishyn, S. V. Mishyna // Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti. – 2012. – № 38. – S. 86-92.

18. Novykov D.A. Zakonomernosty yteratyvnoho nauchenyia // www.portal-student.ru.

19. Osnovy ekonomycheskoi bezopasnosti (hosudarstvo, rehyon, predpriyatye, lychnost) / Pod red. E.A. Oleinykova. – M.: ZAO «Byznes-shkola «Yntel-Syntez», 1997. – 228 s.
20. Razdyna E.V. Ekonomycheskaia bezopasnost (sushchnost y tendentsyy razvytyia): dys. kand. ekon. nauk: 08.00.01. – M., 1998. – 164 s.
21. Ruzhytskyi A.V. Pidvyshchennia rivnia ekonomichnoi bezpeky enerhoheneruiuchykh pidpriemstv na osnovi monitorynhu oborotnykh koshtiv: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: spets.08.00.04 «ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy (za vydamy ekonomichnoi diialnosti)» / Kyivskiy politekhnichnyi instytut. – Kyiv, 2014. – 5s.
22. Sosnyn A. S. Menedzhment bezopasnosti predprynymatelstva / A. S. Sosnyn, P. Ya. Prynunov. – K.: Yzd-vo Evrop. Un-ta, 2004. – 357 s.
23. Sudoplatov A. P. Bezopasnost predprynymatelskoi deiatelnosti : [prakt. posoby] / A.P. Sudoplatov, S.V. Lekarev – M. : OLMA-PRESS, 2001. – 381 s.
24. Tambovtsev V. L. Ob'ekt ekonomycheskoi bezopasnosti Rossyy / V. L. Tambovtsev // Voprosy ekonomyky. – 1994. – №12. – S.35-42.
25. Tymofeev T.V. Ekonomycheskaia bezopasnost y upravlenye ryskom predpriyatya / Tymofeev T.V., Naumova L.H. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://btb-group.ru/publikacii/?art_id=6
26. Filyppova S.V. Ekonomichna bezpeka pidpriemstv realnoho sektoru ekonomiky v umovakh vartisno-orientovanoho upravlinnia: monohrafiia / S.V. Filyppova, L.O. Voloshchuk, S.O. Cherkasova, pid zah.red. S.V. Filyppovoi. – Odesa: FOP Bondarenko M.O., 2015. – 11 s.
27. Shlykov V.V. Kompleksnoe obespechenye ekonomycheskoi bezopasnosti predpriyatya / V.V. Shlykov. – SPb.: «Alteia», 1999. – 138 s.

Анна Гриценко, аспирант
 Национальный Университет биоресурсов
 и природопользования Украины

ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ТЕОРЕТИЧЕСКОГО СОДЕРЖАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Нестабильность национальной экономики Украины ставит под угрозу существование ее экономической системы в целом. При таких условиях предприятиям, для обеспечения эффективного функционирования необходимо быстро приспосабливаться к изменениям внешней и внутренней среды, поэтому возникает необходимость разработки системы формирования экономической безопасности.

В статье исследованы теоретические аспекты сущности экономической безопасности предприятия, путем группирования их к основным подходам, раскрывающих ее содержание. Выделены следующие подходы к трактовке экономической безопасности предприятия: целевой, информационный, устойчивостный, защитный, ресурсно-функциональный, итеративный, правовой, финансовый, гармонизационный, системный.

Судя по всему, следует отметить, что экономическая безопасность является важнейшей составляющей системы безопасности предприятия. Среди ученых нет единого мнения к обоснованию ее сущности, каждый из них трактует ее по-разному.

Автором предложено собственное определение экономической безопасности предприятия, как состояния наиболее эффективного использования корпоративных ресурсов, защищенности от угроз и комплекса мероприятий, которые, на основе анализа количественных и качественных характеристик экономических показателей предприятия, их свойств и исследовании факторов влияния на его деятельность, обеспечивают конкурентоспособность, устойчивость, стабильность, независимость, развитие и прогрессивность в условиях постоянного воздействия и изменений факторов внешней и внутренней среды.

Ключевые слова: безопасность, предприятие, экономическая безопасность, цель, эффективность, угрозы.

Anna Gritsenko, Ph.D student of National university
of life and environmental sciences of Ukraine

APPROACHES TO DEFINITION OF BUSINESS ORGANISATION ECONOMIC SECURITY THEORETICAL CONTENT

The national economy instability of Ukraine threatens the existence of its whole economic system. Under these conditions, business organizations must quickly adapt to changes in external and internal environment to ensure the effective functioning, so we need to develop a system of economic security formation.

The theoretical aspects of the economic security essence, by grouping them into the main approaches that reveal its contents are researched in the article. It was highlighted the following approaches to the interpretation of business organization economic security: purposeful, informational, sustainable, protective, resource-functional, iterative, legal, financial, harmonizational, system-based.

Consequently, it should be noted that economic security is an important component of business organization security. Among scientists there is no consensus in proving its essence, each one interprets it differently.

The author gives his own definition of business organization economic security as a most efficient use of corporate resources condition, protection from threats and complex measures based on the analysis of quantitative and qualitative characteristics of business organization economic indicators, its capacity and studying the factors of influence on its activities, ensure competitiveness, sustainability, stability, independence, development and progressiveness under continuous influence and change of external and internal environment factors.

Key words: security; enterprise; economic security; goal; efficiency; threats.